

Відповідними наказами Міністерства юстиції України затверджено три пробачійні програми для повнолітніх і три для неповнолітніх суб'єктів пробачії.

Програми враховують вікові та психологічні особливості суб'єктів пробачії, а тому різняться кількістю і тривалістю занять, змістом вправа та завдань.

Пробачійна програма «ЗМІНА ПРОКРИМІНАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ»

Мета: досягнення позитивних змін у поведінці суб'єкта пробачії шляхом розвитку та підтримки у нього навичок конструктивного і критичного мислення, формування навичок рефлексії, планування та постановки цілей, а також сприяння розвитку співпраці у взаєминах з оточенням і соціально прийнятних норм поведінки.

Цільова група – суб'єкти пробачії у яких за результатами оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення виявлено фактори ризику, що зумовлюють застосування Програми, та які схильні до дисфункційних поведінкових виявів, не вміють приймати зважені рішення, планувати позитивні зміни у власному житті та визначати його мету.

Кількість занять для повнолітніх — 10, для неповнолітніх — 10.

Видано за сприяння проекту Норвезької місії радників з питань верховенства права в Україні NORLAU

Пробачійна програма «ПОПЕРЕДЖЕННЯ ВЖИВАННЯ ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН»

Мета: досягнення позитивних змін у поведінці суб'єкта пробачії шляхом розвитку та підтримки навичок ефективного самоконтролю, усвідомлення необхідності стратегій зменшення шкоди від вживання психоактивних речовин (далі – ПАР) і підвищення вмотивованості до відмови від їх вживання.

Цільова група – суб'єкти пробачії у яких за результатами оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення виявлено фактори ризику, що зумовлюють застосування Програми, та які зловживають ПАР без належного розуміння можливих негативних наслідків, мають низький рівень розвитку навичок саморегуляції.

Кількість занять для повнолітніх — 13, для неповнолітніх — 12.

Пробачійна програма «ПОДОЛАННЯ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ»

Мета: досягнення позитивних змін у поведінці суб'єкта пробачії шляхом розвитку навичок саморегуляції психоемоційних станів, управління гнівом та агресивною поведінкою, розширення інструментів ефективної взаємодії, формування готовності дотримуватися соціально прийнятних норм і ненасильницьких моделей поведінки.

Цільова група – суб'єкти пробачії у яких за результатами оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення виявлено фактори ризику, що зумовлюють застосування Програми, та які схильні до спалахів гніву і вияву агресивних дій без належного розуміння можливих негативних наслідків, мають низький рівень розвитку навичок саморегуляції.

Кількість занять для повнолітніх — 12, для неповнолітніх — 11.

Сутність пробаційних програм

На підставі частини 2 статті 76 Кримінального кодексу України, на особу звільнену від відбування покарання з випробуванням судом може бути покладено обов'язок виконання заходів, передбачених пробаційною програмою.

Пробаційна програма — це система занять, які проводяться за визначеним графіком і мають на меті корекцію поведінки, яка суперечить прийнятним у суспільстві (громаді) нормам, а також формування соціально сприятливих змін особистості.

Під час застосування обов'язку виконання заходів, передбачених пробаційною програмою, важливо звернути увагу на наявність конкретних **факторів ризику** вчинення повторного кримінального правопорушення.

Фактори ризику — це характеристики засудженої (обвинуваченої) особи та сфер її життєдіяльності, які найбільш впливають на ймовірність виникнення протиправної поведінки. Вони визначаються за допомогою спеціального інструменту працівниками пробації.

Висновок досудової доповіді ґрунтується на визначених факторах ризику і повинен пропонувати заходи, що сприяють їх мінімізації.

Для координації заходів, передбачених пробаційною програмою, в уповноваженому органі пробації призначається **куратор** — працівник, який пройшов спеціальне навчання.

У випадку, якщо судом не визначено вид пробаційної програми, куратор, з урахуванням результатів оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення, визначає її вид, складає графік і забезпечує його виконання.

За потреби куратор пробаційної програми може залучати до виконання заходів інших фахівців і спеціалістів (лікаря, психолога, педагога, волонтера та ін.).

Початок реалізації пробаційної програми визначається куратором з урахуванням того, що строк реалізації пробаційної програми не може перевищувати іспитовий строк, визначений судом.

Після повного виконання суб'єктом пробації заходів пробаційної програми куратор складає **оцінку результатів** проходження пробаційної програми та **висновок** щодо виконання заходів, передбачених пробаційною програмою, які додаються до матеріалів органу пробації і подаються до суду.

Виконання **обов'язку** проходження пробаційної програми і **результат** — не є тотожними поняттями. Результат визначається позитивними змінами у знаннях, навичках та установах. Не досягнення результатів не передбачає будь-яких санкцій щодо суб'єкта пробації.

Виконання суб'єктом пробації заходів, передбачених пробаційною програмою, передбачає:

відвідування занять відповідно до складеного графіка;

виконання завдань, які даються **кура-**

тором або іншими фахівцями в рамках програми;

дотримання правил поведінки, які не перешкоджають проведенню занять.

У випадку **невиконання або порушення** суб'єктом пробації вказаних вимог, куратор вносить письмове попередження, а при повторі — направляє до суду подання про скасування звільнення від відбування покарання з випробуванням.

Законодавчі підстави розроблення і реалізації пробаційних програм:

Закон України «Про пробацію» від 05.02.2015 № 160-VIII.

Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 24 «Про затвердження порядку розроблення та реалізації пробаційних програм».

Наказ Міністерства юстиції України від 28.03.2018 № 926/5 «Про затвердження Переліку заходів щодо реалізації пробаційних програм», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 24.04.2018 за № 483/31935.

Наказ Міністерства юстиції України від 11.06.2018 № 1797/5 «Про затвердження пробаційних програм для неповнолітніх суб'єктів пробації».

Наказ Міністерства юстиції України від 11.06.2018 № 1798/5 «Про затвердження пробаційних програм для повнолітніх суб'єктів пробації».